

परिशिष्ट अ

बालकामगार प्रश्नावली

१. बाल कामगाराचे नाव :
२. बाल कामगाराचा पत्ता :
३. धर्म : — जात : — वय : — लिंग : — शिक्षण : —
४. बालकामगाराच्या कुटूंबातील सदस्य संख्या : —
५. बालकामगाराचे वडील /पालक हयात आहे / नाही : —
६. बालकामगाराची आई / पालक हयात आहे / नाही : —
७. कुटूंबातील व्यक्तीचे शिक्षण : आई — वडील — इतर —
८. बालकामगाराच्या कुटूंबातील व्यक्तीच्या कामाचे स्वरूप
वडील : काम करतात /नाही. आई : काम करतात /नाही, इतर : काम करतात /नाही
९. बालकामगाराच्या कुटूंबातील व्यक्तीच्या कामाचे स्वरूप.
वडील: — आई : — इतर : —
१०. बालकामगाराच्या कुटूंबातील व्यक्तीचे उत्पन्न (प्रतिमाह)
वडील : — रु. आई : — रु. इतर : — रु.
११. बालकामगार कोणत्या प्रकारचे काम करतात. : —
१२. बालकामगाराच्या काम करण्याचे स्वरूप.
१. जमिनीवर बसून काम करतात. २. उभे राहून काम करतात.
१३. बालकामगारांच्या राहण्याच्या जागेच्या संदर्भात.
१. सोलापूरचेच रहिवासी आहेत.
२. बाहेर गावातून आलेले रहिवारी. अ.कोणता गांव — ब.येण्याचे कारण काय. —
१४. बालकामगाराच्या काम करण्याच्या काळाबाबत किंवा किती वर्षांपासून काम करत आहे.

— वर्ष , — महिने , — दिवस.

१५. बालकामगार रोज किती तास काम करतात. —

१६. बालकामगारांना काम करताना काही वेळ आराम मिळतो ?

होय — , नाही — , जर वेळ मिळत असेल तर किती वेळ —

१७. बालकामगारांना मिळणारे वेतन केव्हा मिळते.

दररोज — , आठवड्यात — , दरमहा — , प्रतिनग —

१८. बालकामगारांना किती वेतन मिळते. — (दररोज रु)

१९. बालकामगारांना ओवर टाईम काम केल्यामुळे मिळणारे वेतन : —

२०. मालकाचे बालकामगाराच्या प्रति व्यवहार

मध्यम — , प्रेमाने — , कठोर — , अशिष्ट व्यवहार —

२१. मालकवर्गाचे बालकामगारासोबतचा वर्तन / गैरवर्तन

मारतात — , सामान्य वर्तन करतात — , प्रेमाने वागवतात —

२२. बालकामगाराचा स्वतःवरचा खर्च : रु — , प्रतिदिन / आठवडा.

२३. बालकामगाराद्वारे केली जाणारी बचत : होय / किती — , नाही. —

२४. बालकामगार आपल्या कामावर खुश आहेत का ? होय — , नाही —

२५. बालकामगाराचे काम करण्याचे कारण —

२६. बालकामगारांना आर्थिक सहाय्यता मिळण्याचे स्रोत.

मालक — , आई / वडील — , आई — , वडील — . इतर संस्था

—

२७. बालकामगाराचे त्याच्या कामाबाबतची भावना.

१. जे काम करत आहे तेच पुढे करत राहावे असे वाटते.

२. यापेक्षाही चांगले काम करावेसे वाटते.

३. शिक्षण घ्यावेसे वाटते.

४. दूसरे वेगळे काम करावेसे वाटते.

२८. बालकामगाराला मिळणाऱ्या फावल्या वेळेचा उपयोग

१. लिहीत वाचत असतात. २. खेळत असतात. ३. जेवण बनवण्याचे काम करतात. ४. काही करत नाहीत किंवा टि.व्ही पाहतात. ५. इतर

२९. बालकामगाराचे शिक्षणचा स्तर

१. कधी शाळेत गेला नाही. २. शाळेत जाणे सोडले. ३. शाळेत जावेसे वाटते.

३०. बालकामगाराचे शाळा सोडण्याचे कारण

गरिबी , घरातील अडचण , अन्य _____

३१. बालकामगाराचा साक्षरता दर

अशिक्षित —, प्राथमिक —, प्राथमिक पेक्षा अधिक —, माध्यमिक —.

३२. बालकामगाराला मोठे झाल्यावर काय व्हायचे आहे. म्हणजेच त्यांचे ध्येय काय आहे _____.

३३. बालकामगार आपल्या आईवडीलांसोबत विना वेतन कामात मदत करतात.

१. होय २. नाही.

३४. बालकामगार विशेष शाळेत कोणत्या वर्गात शिक्षण घेत आहे. (शैक्षणिक पुनर्वसनाबाबत _____).

परिशिष्ट ब

■ बालमजूरी संदर्भातील स्वयंसेवी संस्था

बाल मजूरी उन्मुलनामध्ये स्वैच्छिक संस्थांचे फार योगदान आहे. काही एन.जी.ओ. ह्या आंतरराष्ट्रीय व स्थानिक अशा दोन्ही प्रकारच्या संस्था ह्या बाल कामगारांसाठी विशेष स्वरूपात काम करतात. खालील तक्त्यामध्ये एन.जी.ओ. ची नावे, कार्य, आणि पत्ता दर्शविला आहे.

राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्वयंसेवी संस्था

N.G.O	Profile	Website/Contact
Action Aid India	बालकामगारांना शिक्षण व श्रमातून मुक्त करण्यासाठी Action Aid India कार्यरत आहे. (रस्त्यावरची बालके व कामकाजी बालकांसाठी) या एन.जी.ओ. चे १२ प्रादेशिक कार्यालय आहेत. (बेंगलोर, भोपाल, भुवनेश्वर, कलकत्ता, चेन्नई, दिल्ली, गोवाहटी, हैद्राबाद, जयपूर, लखनौ, मुंबई आणि पटना.)	C-88, South Extention II New Delhi – 110049 India. Tel. +911151640571 www.actionaidindia.org
Butterflies	बटरफ्लाय संस्था वैकल्पिक शिक्षण त्याचबरोबर मुलभूत सेवा न्यु. दिल्ली विभागातील रस्त्यावरच्या मुलांना व कामकाजी मुलांना देतात.	U-4, Green Park Extention , New Delhi – 110049 India. Tel. + 91116163935
CARE India	मुलांच्या शिक्षणासाठी प्रामुख्याने ही संस्था कार्य करते. ही एन.जी.ओ. भारतातील ११ राज्यात कार्यरत आहे.	27, Hauz khas village, New Delhi – 110016 India. Tel. + 911126564059 www.careindia.org
Child Relief and You (CRY)	दिनदुबळ्या भारतीय बालकांसाठी व कामकाजी बालकांकरीता काम करते. संपुर्ण भारतातील बालकांचा विकासात पुढाकार करत आहे. महाराष्ट्र हे त्यांचे मुख्य कार्यालय आहे.	189/A, Anand Estate, Sane Guruji Marg, Mumbai. – 400011. Tel. + 91 22 23096845 www.cry.org
CINI ASHA	शहरी भागातील शिक्षण, आरोग्य आणि सामाजिक गतिशिलतेच्या प्रतिकूलता असणाऱ्या बालकांच्या जीवनाचा दर्जा उंचावण्यासाठी ही संस्था प्रामुख्याने काम करते. रस्त्यावरचे मुले, झोपडपट्टीत राहणारे मुले आणि वेश्या व्यवसायात अडकलेल्या मुलांसाठी प्राथमिक स्तरावर काम करते. पश्चिम बंगाल हे त्यांचे मुख्य कार्यालय आहे.	Amadev Bari 63 Rafi Ahmed Kidwai Road, Kolkata – 700016, West Bengal, India. Tel. + 91 33 22452705 www.clni-india.org/asha.asp
Concerned For Working Children (CWC)	सी.डब्ल्यू.सी. कर्नाटकामधील बालकामगारांच्या बाबतीत प्रामुख्याने कार्यरत आहे.	303/2L, Shastri Nagar, Vimanapura Post Bangalore – 560017 Karnataka, India Tel. + 91 80 5234611

CREDA (Centre for Rural Education and Development Action)	हि एन.जी.ओ. बालकामगारांच्या संबंधीत हालचालींवर काम करते. वाराणासी (उत्तर प्रदेश) मधील व आसपासमधील बालकामगारांचे बालमजूरीचे उच्चाटन व पुनर्वसन करण्यासाठी प्रकल्प राबविते.	Shamshad Khan 490, Awas Vikas Colony, Mirzapur – 231001, Uttar Pradesh. Tel. + 91 544262285
Global March Against Child Labour	बालमजूरीच्या विरोधात जागतिक चळवळ राबविण्यात येते. १५० देशांच्या बरोबर यांची भागिदारी आहे. दिल्ली मध्ये मुख्य कार्यालय आहे.	L-6, Kalkaji New Delhi – 110019, India. Tel. + 91 11 26224899 www.globalmarch.org
Prayas	प्रयास हि संस्था निराधार, रस्त्यावरचे आणि कामकाजी मुलांकरीता काम करते. पुनर्वसन, शिक्षण आणि पुन्हा कुटुंबात एकत्रित आणण्याचे काम करण्याचे काम करते. दिल्ली, बिहार आणि भुवनेश्वर पिडीत गुजरात भागातील मुलांसाठी काम करते.	59, Tughlakabad Instnl Area, New Delhi – 110062, India. Tel. + 91 11 29955505 www.prayaschildren.com
Salam Baalak Trust	न्यु. दिल्ली रेल्वे स्टेशन जवळील रस्त्यावरील व कामकाजी मुलांकरीता काम करते. मुलभूत सेवा व औपचारिक व अनौपचारिक शिक्षण मुलांना देण्याचे काम करते	DDA Community Centre, Chandiwadi Gali, Paharganj Main Market, New Delhi. Tel. + 91 11 23589305 Email – salaambt@vsnl.net.in
Save the Children (UK) in India	धोकादायक कामातून बालकामगारांना मुक्त करून त्यांचे रक्षण करण्याचे काम करते. हि आंतरराष्ट्रीय एन.जी.ओ. तीन प्रकल्पात काम करते. राजस्थान, पश्चिम बंगाल व जम्मू आणि काश्मिर मधील कामकाजी मुलांसाठी काम करते.	India Programme office, A-20, Kailash Colony, II nd floor, New Delhi – 110048, India. Tel. + 91 11 26441174 www.savethechildren.net/india.
M. Venkatarajangaiya Foundation	बालकामगारांना बालमजूरीतून मुक्त करून शालेय शिक्षणाचे वैश्विकीकरण करण्याचे त्यांचा उद्देश आहे. आंध्रप्रदेश मध्ये मुख्यतः त्याचे कार्य आहे.	201, Narayan Apartment, Marredpally West Secunderabad- 500026 India. Tel. + 91 040 27801320 Email-mufindia@mufinsia.com
World Vision India	वर्ल्ड व्हिजन संस्था नऊ विशेष प्रकल्प राबवित आहे. रस्त्यावरची मुले, वेढबिगारी, बालकामगार आणि लैंगिक शोषण झालेल्या मुलांसाठी काम करते.	B-3, Lajpat Nagar II, New Delhi-110024 India. Tel. + 91 11 6831168 www.wvi.org
Pratham	बालमजूरी दूर करून प्रत्येक बालकाला शिक्षणाच्या प्रवाहात समाविष्ट करणे.	Pratham Mumbai, Above Adarsh Mithai Mandir, Oswal 007 Bhavan, Tardeo Road, Nana Chowk, Mumbai 400007 Tel. No. - (91) (22) 23851542 E-mail:mumbai@pratham.org
AVANI	बालकामगारांची मजूरीतून सुटका करून त्यांच्यासाठी शिक्षणाची सोय करणे.	Sangli Office : 14/51, Gokak Sadan Kala Nagar, P. Box : 49,

		<p>Sangli 416 416</p> <p>Maharashtra State , INDIA</p> <p>Ph : +91-233-2310 288</p> <p>Fax : + 91-233-2310 288</p> <p>info@verala.org</p>
Voluntary Health Association of Tripura (NGO)	<p>गुन्हेगार, पंचायत, आय.सी.डी.एस कामगार, आणि मिडीया मध्ये सकतीने काम करणाऱ्या आणि मुलांची तस्करी होत असलेल्या बालकांची सुटका करून आणि बालकांची होणारी हिंसा कमी करून त्यांना न्याय देण्याचे काम करत आहे.</p>	<p>Sreelekha Ray Executive Director Voluntary Health Association of Tripura (NGO)</p> <p>E-mail : vha_tripura@rediffmail.com</p> <p>Website : http://www.vhatripura.org</p>
Centre for Health Education, Training and Nutrition Awareness (CHETNA)	<p>बालकांसाठी आरोग्य विषयक मदत करण्याकरीता काम करते.</p>	<p>B-Block. IIIrd Floor, SUPATH II, Opp. Vadaj Bus Terminus, Vadaj, Ashram Road, Ahmedabad 3800013, Gujarat, India</p> <p>Tel No.: + 91 - 079 - 27569100 -101</p> <p>Email : chetna@icenet.net</p> <p>Website : www.chetnaindia.org</p>
Dakshini Rajasthan Mazdoor Union (DRMU)	<p>बालमजूरी प्रथेविरुद्ध कॅम्पेनिंग करून लोकांमध्ये जनजागृती करण्याचे काम हि संस्था करते.</p>	<p>7 MS Building, Adarsh Nagar Link Road Dungarpur - Rajasthan, INDIA</p> <p>E-mail: sudrak@sancharnet.in</p>
Center for Sustainable Human Development	<p>चेन्नई मधील बंदिस्त बालकामगारांची मुक्तता करणे आणि बालमजूरी प्रथेविरुद्ध कॅम्पेन करून जनजागृती करणे.</p>	<p>Address : Sapthamaliga Apartment, 2nd Floor, 'C' 188, Poonamallie High Road, Kilpauk, Chennai - 600 010. S.India.</p> <p>Phone: 91-44-26651792, Fax: 91-44-26651792</p> <p>E-mail: info@saaral.org</p> <p>Website : www.saaral.org</p>
Save the Children, Bal Raksha, Bharat	<p>वर्ल्ड व्हिजन नऊ विशेष कार्यक्रमाचा पुढाकार केलेले आहे. यामध्ये रस्त्यावरचे मुले, बंधपत्रित कामगार आणि लैंगिक शोषणात बळी पडलेल्या</p>	<p>Contact : 4th Floor, Farm Bhawan, 14-15 Nehru Place, New Delhi – 110019 India</p>

	बालकामगारांसाठी विशेषत्वाने काम करते.	Tel: (+91) 11 4229 4900 Fax: (+91) 11 4229 4990 Email : info@savethechildren.in Website : www.savethechildren.net/india
Bangalore Onlyavara Seva Coota (BOSCO)	हि एक विश्वव्यापी स्वयंसेवी संस्था आहे. हि संस्था रस्त्यावरची मुलांसाठी काम करते त्याचबरोबर त्यांचे पुनर्वसन करून घरी पोहचविण्यास मदत करते.	Bosco Yuvodaya 91-B Street 6th Cross Gandhi Nagar Bangalore 560009 India Tel: 00 91 80 225 3392 Fax: 00 91 80 225 9843
Action for Rural Empowerment Network	हि स्वयंसेवी संस्था बालकांच्या कल्याण व प्रोत्साहन देण्याचे काम करते. यामध्ये बालमजूरी प्रथा निर्मुलनार्थ कार्य आणि मुलांना पर्यायी शिक्षण सुविधा पुरवण्याचे काम करते.	285, Somaiyapuram Street Rajapalayam Virudhunagar District Tamilnadu India Tel: 91 9786470845 Email: arentrust007@gmail.com Website: www.arenngo.webs.com
Abyudaya Yuvajana Sangam (AYS)	गरीब महिलांसाठी, दलित, निराधार अनाथ बालकामगार यांच्यासाठी काम करते त्याचबरोबर बालकांचे हक्क, त्यांना विशेष प्रशिक्षण व ज्याचे आरोग्य धोक्यात आहे त्याचे जीवन आरोग्यमय करणे व सामाजिक न्याय प्रस्थापित करण्याचे काम करते.	D. NO. 56/76 Ranga Reddy Gate Kurmool - A.P. India Tel: + 91 08518 247911 E-mail: abyudaya@rediffmail.com
Giri National Labour Institute (NRCCL)	कामकाजी मुले आणि बालकामगारांसाठी विशेष काम हि संस्था करते.	PO Box No 68 Sector 24, Noida 201301 Dist. Ghaziabad, Uttar Pradesh India Tel: 00 91 11 8 5 35174 Fax: 00 91 11 8 5 35174 E-mail: vvgnli@vsnl.com vvgnli@nda.vsnl.com
Ahwaan Foundation	अहवान फाउंडेशन सर्व मुलांचे शोषणापासून संरक्षण करून त्यांचा विकास करणे. त्यांच्यासाठी विकासाच्या संधी निर्माण करणे.	1820/2 1st Floor, Gurudwara Road, Kotla Mubarakpur, New Delhi - 110049 India Tel: 01124508967, 91-9811381695, 91-9818451139 Email: ahwaanfoundation@gmail.com

	बालकांच्या हक्कांबाबत संशोधन करण्याचे काम करते.	Website: www.ahwaanfoundation.com
Andhra Pradesh Urban and Rural Social Development Society (APURSDS)	ग्रामीण लोकांचे सामाजिक,आर्थिक विकास करणे, त्यांना प्रशिक्षण देणे व संशोधन करण्याचे काम करते. लघू उद्योगातील लोकांना विशेष प्रशिक्षण देणे, कार्यक्रम राबविणे त्याचबरोबर कामकाजी मुले, बालकामगार, अपंग मुलांसाठी, रस्त्यावरचे मुलांसाठी, लैंगिक शोषण झालेल्या मुलांसाठी विशेषत्वाने काम करते.	H.No. 10-1-542/9, 1st Floor Opp. lane to Sangamitra Apartments East Marredpally Secunderabad - 500 026 Andhra Pradesh India Tel: 00 91 40 6215042 Fax: 00 91 40 7705804 Email: l-aseervadam@yahoo.com
Aurnodhaya – Centre for Street Children	हि संस्था कामकाजी मुले आणि बालकामगार यांच्यासाठी काम करते.	15 Bazar StreetRoyapuram Madras 600 013 India Tel: 00 91 44 523 2283
ARISE – Agency of Research on Integration Services & Empowerment (ARISE)	बालकांना त्यांचे अधिकार मिळवून देणे, बालकांवर होणाऱ्या अत्याचाराविरुद्ध काम, बालकांना होणाऱ्या एड्स सारख्या रोगांवर रोकथाम करणे, रस्त्यावरच्या बालकांसाठी काम करते.	48-11/8-5D Veera Machineni Rangarao Street, Near Krishna Enclave Currency Nagar, Vijayawada - 520008 Krishna District, Andhrapradesh South India India Tel: +91 866 5506030 - +91 988 5089951 Fax: +91 866 254 6141 Email: arisepatibandla@rediffmail.com
Bal Sahyog	बाल सहयोग हि सामाजिक कल्याण करणारी संघटना आहे. बालकामगार आणि कामकाजी बालक, रस्त्यावरचे बालक यांना शिक्षण, ज्यांना कुटूंबाचे प्रेम मिळाले नाही त्यांच्यासाठी विशेष कार्यक्रम राबवते	Opposite "L" Block Market Connaught Circus New Delhi 110001 India Tel: +91-11-23411273 Fax: +91-11-23411995 E-mail: director@balsahyog.org.in Website: www.balsahyog.org.in
Bal Pachayat - Children's Council	बालकांना त्यांच्या हक्कांची जाणीव करून देण्याबाबत तसेच त्यांना नवीन योजना व अनुभव याबाबत माहिती करून देणे याबाबत काम करते.	66 Tugalkabad Institutional Area New Delhi-110062 India Tel: + 91 11 26057488 E-mail: bal.panchayat@gmail.com Website: www.balpanchayat.org
Bharat Vikas Parishad (BVP)	गरीब आणि युवकांना सेवा पुरविणे, बालकामगार आणि कामकाजी मुलांसाठी शिक्षण, आरोग्य सेवा, अपंग मुलांसाठी, पर्यावरणाच्या रक्षणासाठी आणि सी.आर. सीचे मॉनेटरींग आणि रिपोर्टिंगचे काम करते.	"Devi Krupa", 7-5-181, Ocean View Layout, Panduranga Puram, Visakhapatnam - 530 003 India Tel: + 91 891 567254 Fax: + 91 891 525142 E-mail: rankorp@rediffmail.com

<p>Bharathiar Makkal Nalvalu Sangam (BMNS)</p> <p>Public Welfare Organisation</p>	<p>गरीबी मुलांच्या कल्याणार्थ, बालिका कामगारांसाठी व कामकाजी , स्त्यावरच्या मुलांकरीता अनेक कार्यक्रम राबवतात. प्रशिक्षण देणे, शिक्षण देणे आरोग्य सुविधा उपलब्ध करून देणे.</p>	<p>82 Sanniyasi Gundu Extn., Kitchipalayam, Salem 636 015 T.N. India Tel: 00 91 0427 269 426 E-mail: bharathiar-association6@rediffmail.com</p>
<p>Campaign Against Child Labour (CACL)</p> <p>NGO national child rights coalition</p>	<p>भारतामधील एकूण १२ राज्यात ५४०० अॅन्टी चाईल्ड लेबर ग्रुप नेटवर्कींग आहेत. याबाबतीत राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय मॉनिटरिंग सुध्दा करते. बालहक्काबाबत शिक्षण आणि ट्रेनिंग देण्याचे, बालहक्कांबा संशोधन करण्याचे देखील काम करते. बालमजूरी प्रथेविरुध्द मोहीम राबवते.</p>	<p>c/o PECUC, House No. VII-H-26, Sailashree Vihar, Bhubaneswar 751021, Orissa, India India E-mail: caclcs@sancharnet.in Website: www.caclindia.org</p>
<p>Bonded Labour Liberation Front (BMM)</p> <p>Bandhua Mukti Morcha</p>	<p>हि संस्था बालकामगार, कामकाजी मुले, शोषित मुले आणि विशेषकरून वेठबिगारी बालकामगाराबाबत काम करते.</p>	<p>7 Jantar Mantar Road, New Delhi 110 001 India Tel: 00 91 11 336 6765 Fax: 00 91 11 336 8355 E-mail: agnivesh@vsnl.com Website: www.swamiagnivesh.com</p>
<p>Meljol – Coming together</p>	<p>बालकांसाठी शिक्षण देणे त्याचप्रमाणे शिक्षकांना ट्रेनिंग, वर्कशाॅप वगैरे आयोजित करते.</p>	<p>Gilderlane Municipal School, Room No 117, 3rd Floor Mumbai Central India Tel: 00 91 22 308 1050 Email: meljol@vsnl.com Website: www.meljol.org</p>
<p>Akanksha Foundation-</p>	<p>आकांक्षा हि संस्था नॉन-प्रॉफिट संघटना असून ती बालकांचे हिरावून घेतलेल्या बालकांना त्यांचे हक्क मिळवून देवून त्यांचा जीवनाचा दर्जा उंचावण्याचे काम करते. प्राथमिक स्तरावर बालकांना औपचारिक शिक्षण देण्याचे काम करते.</p>	<p>Mumbai The Akanksha Foundation, Voltas House 'C' TB Kadam Marg, Chinchpokli, Mumbai 400 033 Tel: 23700253 / 23729880 Fax: +91 22 23700253 E-mail : admin@akanksha.org website@akanksha.org Website: www.akanksha.org</p>
<p>Youth for Unity & Vokuntary Action</p> <p>(YUVA)</p>	<p>युवा हि संस्था स्त्यावरील बालक, बालकामगार आणि आदिवासी बालकांकरीता काम करते. पुणे, मुंबई आणि नागपूर मधील झोपडपट्टीतील</p>	<p>52/53 Nare Park Municipal School, Opp. Nare Park Grounds Parel, Mumbai - 400 012 India Tel: 00 91 22 414 3498 or 00 91 22 415 5250 Fax: 00 91 22 413 5314 or 00 91 22 385 3139 E-mail: yuva@vsnl.com</p>

	लोकांच्या अडचणी सोडवण्याचेही काम करते.	
Hamara Club - Run under Hamara Foundation	हि संस्था रस्त्यावरील बालकांच्या सक्षमीकरण आणि विकास याबाबत काम करते. आवश्यकतेनुसार त्यांना सुविधा पुरवण्याचे काम करते, जागरूकता अभियान राबवते. बालकामगारांसाठी शिक्षण, आरोग्य, हक्कांबाबत कार्यक्रम आणि शारिरीक शोषित बालकांना मदत करण्याचे काम करते.	Room No. 27, 1st Floor Gilder Lane Municipal School Off Bellasis Bridge Opp. Mumbai Central Local Station Mumbai 400 008 India Tel: + 91 22 23054108 Email: hamara_club@rediffmail.com Website: www.cozucare.org/ngos/hamaraclub
Child In Domestic Work	हि संस्था कामकाजी मुले आणि बालकामगार, जे एच.आय.व्ही.एडस् ने ग्रासीत आहेत, ज्या बालकांचे शोषण झालेले आहे त्यांच्यासाठी हि संस्था काम करते.	St Mary's Apts 204-A Nesbit Road, Mazagon Bombay - 400 010 India Tel: 00 91 22 378 0903 Fax: 00 91 22 377 1131 E-mail: jeanne@bom8.vsnl.net.in
Childline India Foundation (CIF)	चाईल्ड लाईन सुविधा हि भारतातील पहिली २४ तास उपलब्ध असणारी फोनसेवा आहे. जी बालकांच्या संरक्षण, काळजी घेण्यासाठी व बालकामगारांच्या पुनर्वसनासाठी उपलब्ध आहे. सध्या भारतात ८१ शहरात हि सेवा पुरविली जाते. बालकामगारांच्या संदर्भात विशेषत्वाने हि संस्था काम करते.	Nana Chowk Municipal School Frere Bridge Mumbai - 400 007 India Tel: 00 91 22 3871098 Fax: 00 91 22 381 1098 Email: dial1098@childlineindia.org.in Website: www.childlineindia.org.in

स्त्रोत : http://www.karmayog.org/childlabour/childlabour_18034.htm